

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Katowicach

LKA – 4101-10-05/2013
P/13/181

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/13/181 - Efektywność ekologiczna wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej.
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach
Kontroler	Monika Kopczyk, specjalista k.p., upoważnienie do kontroli nr 86756 z dnia 25 lipca 2013 r.

(dowód: akta kontroli str. 1-2)

Jednostka kontrolowana	Górnośląskie Przedsiębiorstwo Wodociągów S.A., ul. Wojewódzka 19, 40-026 Katowice, zwana dalej Spółką
Kierownik jednostki kontrolowanej	Jarosław Kania, Prezes Zarządu

(dowód: akta kontroli str.3-14)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie mimo stwierdzonych nieprawidłowości¹ działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie, tj. efektów ekologicznych oraz rozliczenia finansowego i rzeczowego zadania pn. „Modernizacja wodociągu stalowego DN 800 w Katowicach od ul. Ordona do ul. Techników metodą renowacji bezwykopowej w technologii rękawa elastycznego”.

Uzasadnienie oceny ogólnej

Formułując ocenę pozytywną NIK uwzględniła w szczególności terminowe osiągnięcie efektu rzeczowego oraz uzyskanie zakładanego efektu ekologicznego zrealizowanego zadania, polegającego na zmniejszeniu strat wody poprzez wyeliminowanie awarii na zmodernizowanych odcinkach wodociągu stalowego DN 800.

Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły obowiązków sprawozdawczych wobec Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach² (rozliczenia zadania) i polegały na: [1] niezłożeniu bilansu wodnego wskazanego jako dokument potwierdzający zmniejszenie strat wody oraz [2] nieterminowym złożeniu potwierdzenia dokonania zapłaty za fakturę,

Wpływ na ocenę ogólną miały również uwagi NIK dotyczące nieaktualnego harmonogramu rzeczowo – finansowego, nieprecyzyjnego określenia efektu ekologicznego oraz nierzetelnych opisów wykonanych prac w protokołach odbiorów robót i w sprawozdaniu przekazanym do WFOŚiGW.

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

² Zwanego dalej WFOŚiGW.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Efekty ekologiczne i rzeczowe oraz rozliczenie dofinansowanego przedsięwzięcia

Opis stanu
faktycznego

Zadanie pn. „Modernizacja wodociągu stalowego DN 800 w Katowicach od ul. Ordona do ul. Techników metodą renowacji bezwykopowej w technologii rękawa elastycznego”, finansowane środkami pochodzącymi z częściowego, warunkowego umorzenia pożyczki nr 132/2001/22/GW/pp/P z dnia 11 grudnia 2001 r.³, udzielonej na dofinansowanie zadania „Modernizacja zapory czołowej zbiornika w Goczałkowicach”. Pierwotnie, Spółka zobowiązała się do przeznaczenia uzyskanej w wyniku umorzenia kwoty 3.173,8 tys. zł na zadanie „Modernizacja filtrów pośpiesznych – SUW Maczki – zmiana technologii uzdatniania wody”. W dniu 21 października 2010 r. Spółka złożyła jednak w WFOŚiGW wniosek o zmianę przeznaczenia ww. kwoty na zadanie „Modernizacja wodociągu stalowego DN 800 w Katowicach od ul. Ordona do ul. Techników metodą renowacji bezwykopowej w technologii rękawa elastycznego”. Jak wyjaśnił Prezes Zarządu, wnioskowana zmiana była spowodowana opóźnieniem w rozpoczęciu realizacji zadania „Modernizacja filtrów pośpiesznych – SUW Maczki – zmiana technologii uzdatniania wody”, wynikającym z czasochłonnej procedury przetargowej na usługę nadzoru inwestorskiego.

W dniu 15 marca 2011 r. aneksem nr 1 do umowy nr 46/2010/22/GW/pp/U warunkowo umorzoną kwotę przeznaczono na zadanie wskazane przez Spółkę. Prezes Zarządu wyjaśnił, że podpisanie aneksu nr 1 po prawie 5 miesiącach od złożenia wniosku było spowodowane negocjacjami z WFOŚiGW oraz koniecznością przeprowadzenia przez WFOŚiGW czasochłonnych i skomplikowanych procedur związanych ze zmianą przeznaczenia warunkowo umorzonej kwoty.

(dowód: akta kontroli str. 30-33, 35-37, 39-40, 91, 93-95, 118-119)

Informacje zawarte we wniosku o zmianę przeznaczenia środków z umorzenia pożyczki potwierdza ewidencja księgowa oraz dokumenty takie jak: umowa pożyczki, oferta wykonawcy, specyfikacja istotnych warunków zamówienia, zaświadczenie o braku zaległości z tytułu opłat za korzystanie ze środowiska.

(dowód: akta kontroli str. 15-29, 39-40, 45-52, 102)

Wobec braku w umowie umorzenia pożyczki postanowień określających warunki wyboru wykonawcy zadania, Spółka przeprowadziła postępowanie na podstawie *Wewnętrznego regulaminu przetargowego Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów S.A.*⁴ w trybie przetargu nieograniczonego.

(dowód: akta kontroli str. 30-33, 35-37, 41-44, 90, 98-99)

Stosownie do postanowień § 4 umowy umorzenia pożyczki, w wyniku realizacji zadania miał zostać osiągnięty:

- efekt rzeczowy w postaci zmodernizowanego wodociągu stalowego DN 800 w Katowicach na odcinku od ul. Ordona do ul. Techników (długość

³ Zwaną dalej umową nr 46/2010/22/GW/pp/U lub umową umorzenia pożyczki.

⁴ Wprowadzonego zarządzeniem wewnętrznym Zarządu Spółki nr 26/2007/SZJ z dnia 23 października 2007 r. w sprawie wprowadzenia Wewnętrznego regulaminu przetargowego Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów S.A.

ok. 2.765 mb⁵) metodą renowacji bezwykopowej w technologii relining (rękawa elastycznego),

- efekt ekologiczny polegający na zmniejszeniu strat wody.

(dowód: akta kontroli str. 31, 39-40)

Przedsięwzięcie zrealizowano nie przekraczając terminu wskazanego w § 3 ust. 2 w zw. z ust. 4 umowy umorzenia pożyczki oraz harmonogramie rzeczowo – finansowym, w okresie od 21 grudnia 2010 r. (data protokołu przekazania wykonawcy placu budowy) do 29 sierpnia 2011 r. (data protokołu odbioru końcowego robót oraz protokołu przekazania do użytkowania). W dniu 21 września 2011 r. zmodernizowany wodociąg przekazano w ewidencję majątkową przedsiębiorstwa.

(dowód: akta kontroli str. 35-38, 63-65, 68-76, 92)

W umowie umorzenia pożyczki nie określono wprost terminu uzyskania efektu ekologicznego. Natomiast z § 6 ust. 2 w zw. z ust. 3 ww. umowy wynika, że do 30 września 2011 r. Spółka zobowiązana była złożyć w WFOŚiGW dokument potwierdzający zmniejszenie strat wody.

(dowód: akta kontroli str. 30-33, 35-37)

W dniu 11 stycznia 2011 r. Członek Zarządu ds. Produkcji i Dystrybucji złożył w WFOŚiGW oświadczenie, iż w latach 2007 – 2010 odnotowano 41 awarii wodociągu DN 800, wskutek czego szacunkowe straty wody wyniosły średnio 129 tys. m³ na rok (13%). W informacji złożonej w WFOŚiGW w dniu 30 września 2011 r. podano, że po wykonaniu modernizacji straty wody szacuje się na mniej niż 1%. Prezes Zarządu wyjaśnił: „...*Próby szczelności przewodu były wykonywane po zakończeniu prac związanych z modernizacją wodociągu zgodnie z normą PN-B-10725. Z uwagi na zapisy przytoczonej powyżej normy tj. pkt 8.1.2: „Szczelność całego przewodu powinna być taka, aby przy próbie hydraulicznej wypływ wody obliczony z wzoru, nie przekroczył 1000 dm³ na km długości, na metr średnicy obliczeniowej przewodu i dobę”, przyjęto ubytki na poziomie mniej niż 1%...*”.

(dowód: akta kontroli str. 86, 92, 100, 121, 124-132)

Z prowadzonego w Spółce rejestru awarii⁶ wynikało, że po zakończeniu zadania (w okresie od 1 września 2011 r. do 2 sierpnia 2013 r.) na zmodernizowanych odcinkach wodociągu nie wystąpiła żadna awaria, natomiast w okresie dwóch lat poprzedzających rozpoczęcie zadania zarejestrowano ich 17.

(dowód: akta kontroli str. 103-106)

W dniu 30 września 2011 r. Spółka złożyła w WFOŚiGW *Sprawozdanie rozliczające całość środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach*, w którym podała, że koszt realizacji zadania wyniósł 5.375,6 tys. zł (w tym 3.173,8 tys. zł ze środków WFOŚiGW i 2.201,8 tys. zł ze środków własnych). Do sprawozdania załączono: dwie faktury na łączną kwotę 6.612 tys. zł brutto (5.375,6 tys. zł netto), potwierdzenie zapłaty przelewem bankowym jednej z faktur na kwotę 2.623,3 tys. zł brutto, protokoły odbioru robót,

⁵ Wzdłuż ul. Ordona ok. 515 mb (odcinek A-B), od skrzyżowania ul. Mieroszewskiego z ul. Bończyka do ul. Bohaterów Monte Cassino ok. 900 mb (odcinek C-D) i od skrzyżowania ul. Leopolda z ul. Bohaterów Monte Cassino do ul. Techników ok. 1350 mb (odcinek E-F), w tym wymiana zasuw, zabudowa nowych i modernizacja istniejących przepustnic, zabudowa zaworu odpowietrzającego – napowietrzającego oraz wykonanie nowego podłączenia.

⁶ System Zarządzania EN ISO 9001: 2008 Karta procesu nr KP-7.5.5.

protokół przekazania do użytkowania, protokół przekazania obiektu w ewidencję majątkową oraz informację dotyczącą strat wody. WFOŚiGW przyjął powyższe rozliczenie zadania.

(dowód: akta kontroli str. 36, 66-86)

Spółka w całości wykorzystwała otrzymaną pomoc finansową zgodnie z przeznaczeniem.

(dowód: akta kontroli str. 31, 35-36, 39-40, 68-87, 110-117)

Realizacja przedsięwzięcia nie było kontrolowana przez Fundusz na miejscu.

(dowód: akta kontroli str. 90, 99, 109)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

Pomimo że w § 6 ust. 2 w zw. z ust. 3 umowy umorzenia pożyczki (zmienionym aneksem nr 1 z dnia 15 marca 2011 r.) Spółka zobowiązała się do złożenia w terminie do 30 września 2011 r. pełnego rozliczenia zadania, w tym przedstawienia określonych dokumentów – m.in. przelewów bankowych oraz dokumentu potwierdzającego zmniejszenie strat wody, to:

- a) potwierdzenie dokonania w dniu 29 września 2011 r. zapłaty za fakturę, wystawioną przez wykonawcę zadania na kwotę 3.988,7 tys. zł brutto, Spółka złożyła w WFOŚiGW 3 października 2011 r. Prezes Zarządu wyjaśnił, że było to spowodowane przeoczeniem.
- b) zamiast bilansu wodnego potwierdzającego zmniejszenie strat wody, wskazanego w pkt VIII wniosku o umorzenie pożyczki (załącznika nr 2 do umowy umorzenia pożyczki), Spółka przekazała do WFOŚiGW następującą informację podpisaną przez Członka Zarządu Spółki i Główną Księgową: „Niniejszym informujemy, iż po zakończeniu realizacji zadania [...] nie miała miejsca żadna awaria na przedmiotowym odcinku, jak również nie stwierdzono żadnej nieszczelności. Tym samym straty po wykonaniu modernizacji na przedmiotowym wodociągu szacuje się na mniej niż 1%”. Prezes Zarządu wyjaśnił, że do WFOŚiGW przekazano komplet dokumentów określonych w umowie umorzenia pożyczki, w tym powyższą informację jako dokument potwierdzający zmniejszenie strat wody. W ocenie NIK bilans wodny winien zawierać ilościowe ujęcie obiegu wody (przychodów i rozchodów, w tym strat) w wybranym przedziale czasu i przestrzeni.

(dowód: akta kontroli str. 31-32, 36-37, 39, 86-87, 90-91, 98, 120)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę na uchybienia formalne polegające na:

- 1) załączeniu do umowy umorzenia pożyczki nieaktualnego harmonogramu rzeczowo – finansowego z dnia 15 października 2010 r., w którym podano:
 - jako terminy rozpoczęcia i zakończenia zadania, odpowiednio 2 listopada 2010 r. i 31 sierpnia 2011 r., wskutek czego wystąpiła niezgodność z § 3 ust. 2 umowy umorzenia pożyczki, w którym Spółka oświadczyła, że rozpoczęła zadanie 21 grudnia 2010 r. i zakończy je 30 sierpnia 2011 r.,
 - nakłady do poniesienia (w tym ze środków własnych i ze środków WFOŚiGW): 896 tys. zł w IV kwartale 2010 r., 1.792 tys. zł w I kwartale 2011 r. i 2.687,6 tys. zł w II kwartale 2011 r., podczas gdy do dnia 15 marca

2011 r. nie poniesiono żadnych nakładów (wykonawcy zapłacono dopiero 7 i 29 września 2011 r.).

Prezes Zarządu wyjaśnił, że WFOŚiGW nie zwrócił się do Spółki z poleceniem dokonania zmian w harmonogramie. Nadmieniał ponadto: „...Kwartalne rozbitcie nakładów stanowi informację dla WFOŚiGW, o tym, że w danym kwartale otrzyma od GPW S.A. fakturę będącą podstawą do rozliczenia danej transzy pożyczki. Aneks nie dotyczył pożyczki tylko relokacji umorzonej kwoty. Datami wiążącymi dla GPW S.A. były terminy zakończenia zadania oraz termin jego rozliczenia. Faktury do zadania zostały wystawione przed tymi terminami.”

(dowód: akta kontroli str. 35-38, 85, 87, 89-91, 96-97, 119)

- 2) nieokreśleniu we wniosku o umorzenie pożyczki oraz w umowie umorzenia pożyczki wartości bazowej (przed realizacją zadania) i docelowej (po realizacji zadania) miernika efektu ekologicznego (utraczonej wody), jak również okresów, w jakich utrata wody będzie mierzona. Prezes Zarządu wyjaśnił, że zgodnie ze stosowaną przez WFOŚiGW procedurą, we wniosku o umorzenie pożyczki efekt ekologiczny opisuje się ogólnikowo.

(dowód: akta kontroli str. 35-37, 39-40, 92, 121)

- 3) stwierdzeniu w protokołach odbioru robót z dnia 22 lipca i 30 sierpnia 2011 r. wykonania i oddania do ruchu tych samych odcinków wodociągu, tj. A-B i E-F oraz pominięciu odcinka C-D. Prezes Zarządu wyjaśnił, że protokół z dnia 22 lipca 2011 r. dotyczy wykonania robót na odcinkach A-B i E-F do wysokości 40%, a protokół z dnia 30 sierpnia 2011 r. – wykonania pozostałych robót na ww. odcinkach oraz całości robót na odcinku C-D, co nie zostało odnotowane wskutek błędu pisarskiego.

(dowód: akta kontroli str. 79-80, 83-84, 89, 96)

- 4) nierzetelnym opisie zrealizowanego zakresu rzeczowego w pkt 8 dokumentu pn. *Sprawozdanie rozliczające całość środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach*, albowiem Spółka podała, że modernizowana długość wodociągu wyniosła 2.765 mb, podczas gdy wg protokołu przekazania obiektu w ewidencję majątkową przedsiębiorstwa z dnia 21 września 2011 r. długość ta wyniosła 2.806 mb. Prezes Zarządu wyjaśnił, że w sprawozdaniu wykazano i rozliczono 100% zakresu rzeczowego objętego umową umorzenia pożyczki, natomiast niewykazane 41 mb wodociągu zostało sfinansowane ze środków własnych. Najwyższa Izba Kontroli wskazuje, że w pkt 8 sprawozdania należało opisać zrealizowany zakres rzeczowy zaplanowany w pkt II harmonogramu rzeczowo – finansowego, tj. podstawowe obiekty i roboty technologiczne związane z uzyskaniem prawidłowego efektu ekologicznego o wartości 5.375,6 tys. zł netto. Wynagrodzenie w ww. kwocie zostało zapłacone wykonawcy za zmodernizowanie 2.806 mb wodociągu, dlatego też taką długość Spółka winna wykazać w sprawozdaniu.

(dowód: akta kontroli str. 38, 68, 76, 90, 92, 98, 120)

IV. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli⁷ kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Katowicach.

Katowice, dnia 20 września 2013 r.

Kontroler
Monika Kopczyk
specjalista k.p.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Katowicach

Dyrektor
z up. Wicedyrektor

Przemysław Fedorowicz

⁷ Dz.U. z 2012 r., poz. 82, ze zm.